

MEEDIAPÄDEVUSE INFOKIRI

DETSEMBER 2024

Haridus- ja Teadusministeerium koostöös riigi meediapädevuse võrgustikuga on kokku pannud infokirja, millest leiab infot ja praktilisi soovitusi meediapädevuse arendamiseks. Infokiri on mõeldud eelkõige haridusotustajatele, palume see edastada kõigile, kel võiks olla huvi meediapädevuse teemade vastu. Infokiri ilmub iga kuu teisel neljapäeval.

Palume kõigil soovijail registreerida end infokirja tellijateks.

[Registreeru](#)

Otame kõiki huvilisi lituma ka Meediapädevuse Seltsi Facebooki grupiga, et olla jooksvalt kursis värskemate teemakohase info ja jagada teadmisi meediapädevusest: <https://www.facebook.com/epa-coordinators/activities>

Õppevideo lapsevanematele

Väljunud on õppevideo **põhikooli lapsevanematele**, kus turvalise interneti külaõpetaja Diana Poudel räägib noorte digimaailma tegemist ning annab nõu, kuidas lapsi digimaailma tegemistes toetada ja suunata targemate valikute poole.

[Vaata videot SIIT!](#)

Selgusid koomiksivõistluse "Kuidas internetis hea olla?" võitjad

Oktoobris Balti Infohäärete Sekkekeskuse (BECID) ja Tähekesse koostöös toimusid koomiksivõistlused "Kuidas internetis hea olla?" eesmärk läbi jagamiste kätte õpilaste vahel. Võitjad olid **Rebecka Rummel** Rocca al Mare Koolist ja **Loreen Villemis** Loo Keskkoolist. Mõlema võitja koomiksid ilmusid Tähekesse detsembriku numbris.

Valkuga võistlusele esitatud töödest saab tutvuda ka [BECID-i kodulehel](#). Laste joonistatud koomiks sobivad väga hästi ka internetist rääkimiseks lasteaia või koolitunnis.

Osale veebiseminaril!

Kutsume haridusotustajaid osalema tasuta veebiseminaril "Kuidas noorte meediakasutus ja ajakirjandus teineteist vormivad?", mis toimub 27. jaanuaril kell 15.00-16.00.

Tartu Ülikooli ja Tella algatuse Digimentori raames toimuv arutelu toob kokku Pärnu Koidula Cümnaasiumi meediapädevuse arendaja Rozbaumi ja Ohtuohu peatamistega Martin Smutovi. Koos uurime, mida saavad koolimeedia vedajad ajakirjandusest õppida ja vastupidi – kuidas noorte digimeediakasutus mõjutab traditsioonilist meediat.

[Registreeru SIIN](#)

Meediakirjaoskust arendav mäng "Kapiprojekt"

Ligi 1400 noort üle Eesti osales 11.–15. novembrini Tartu Ülikooli tudengite mängus "Kapiprojekt", mis õpetas mängijaid informatsiooni otsustamiseks. Noored eristasid uudist arvamusest, tuvastasid tehispildi pärisfotos ja kontrollisid väidete õigsust.

Parimaid preemeiti õilatuskarpide ja ekskusivuse pääsmega Delfi töötuppa, kus gümnaasistid saavad põhjaliku sissevaate meediamaailma. "Kapiprojekt" ja tudengite kogemusega selle eluvimisel saab pikema lugea [SIIN](#).

Kutse TalTech Noorte IT-iduettevõtlusoskuste arendamise programmi!

Kuidas tundub meediataimelise iduettevõtte? Või kooliprojekt meedia ja IT valdkonnas, mida aitavad juhendada ülikooli ja iduettevõtete eksperdid? TalTech kutsub kooli osalema projektis, kus õpilased saavad arendada oma IT-temaalseid mõtteid koostöös ekspertidega. Ideed võivad olla just sellest valdkonnast, mis huvitab, aga peamine, et seos on olemas ka Tuga. Oodatud on väga erinevat tüüpi meediaga seonduvad projektid ja ideed. Osalema ootatakse kooli ja teisi haridusotustajaid, kes käivad koos lapsed 7.-12. klassist või kutsekoolidest. Registreeri kuni 13.01 või kuni kohti jätkub!

[Lisainfo ja registreerimine](#)

Meediaklubi

Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi (ÜTI) projekt "Meediaklubi", mille käigus korraldavad tudengid digimeediapädevusi arendavat töötube lasteaedades ning 1.–9. klassides üle kogu Eesti, jõudis sel poolaastal enam kui 3000 lapse ja õpilase.

"Meediaklubi" kohta ilmus ka ÜTI kodulehel kolm blogipostitust:

- [Digitaalsete koolituste läbiviimine kooli praktilisvõimalikus tulevassele õpetajatele](#)
- [Mida lastel ja noored internetis teevad?](#)
- [Kuidas kohaneda digimeediapädevusi arendamisega erinevates koolides ja klassides?](#)

153 meediapädevuse tundi, kus osales 3060 lasteaedast ja koolikooli

Mõtle kaasa küberturva teemadel!

CGI kutsub laste küberturva mängu Spooky (www.spooky.ee) mängu teemadel kaasa mõtlema. Otsitakse õpetajaid, kes oleks valmis nõu andma ja kommenteerima mõne sõna Spody ja lisamaterjalide osas.

Eriti on oodatud meediapädevuse ja erivajadustega õppijatega tegelevad õpetajad!

Anna ennast märku [SIIN](#).

Tudengiprojekt mks.taltech.ee puhul on tegemist õppematerjaliga, mis annab teadmisi taasohvristamise ja selle äratundmise kohta. Samuti on lehelte leitav test, kust saab enese teadmisi taasohvristamise kohta kontrollida ning miks mitte seda ka koolitunnis raames koos noortega teha.

Projekti juhendaja: Maria Murumaa-Mengel, maria.murumaa@ut.ee

Kutse muukeelsete 1.–4. klassidega töötavatele õpetajatele: anna palun sisendid meediakirjaoskust arendavate materjalide loomiseks.

Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi digimentorite eesmärk on loomise meediakirjaoskust arendavate materjalide (tooleht, postreid, slaidid) loomiseks, mida muukeelsete 1.–4. klassidega töötavad õpetajad saavad kasutada nii tunnis kui jätta õpilastele koduseks tööks koos lapsevanemaga lahendamiseks.

Projekti eesmärk on toetada koolitunde eestikeelsete õppete olemineku ja kaastata digimeediapädevuste õpetamisse ka lapsevanemaid.

Materjalide eesmärk on:

- arendada 1.–4. klassi õpilaste meediakirjaoskust ja kriitilist mõtlemist;
- toetada õpetajaid ja lapsevanemaid meediapädevuste õpetamisel;
- tõsta lapsevanemate ja õpetajate teadlikust online-mängude ja sotsiaalmeediaplattformide riskidestvõimalustest;

Selleks, et materjalid õppeaastal kasutud oleksid, vajame muukeelsete õpilastega töötavate õpetajate sisendit, millega saaksime materjale lausa arvestada. Ootame vastama eelkõige 6-11aastaste muukeelsete lastega töötavaid haridusotustajaid, aga ka lapsevanemaid, sest lootevad materjalid on mõeldud koos vanematega lahendamiseks.

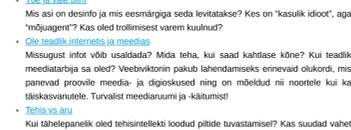
[Räägi kaasa SIIN.](#)

Vastajate vahel loomise välja ühe mängulise digitaalvõistluse tunni 1.–4. klassis!

Materjalide autorid:

- Inger Klesment, inger.klesment@gmail.com
- Gretel Juhansoo, gretel.juhansoo@gmail.com
- Triin Sookäär, triiin.sookaar@gmail.com

Projekti rahastab Briti Nõukogu.

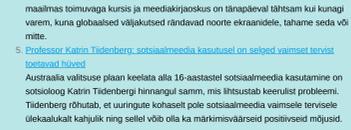
Esimene video sarjast on nähtav [SIIN](#).

Videotes astub üles Maria Rozbaum, kes töötab Pärnu Koidula gümnaasiumis meedia ja kommunikatsiooni õpetajana.

Esimenes videos toob Maria välja viis veebilehte, mis on MIL edendamise ja kriitilise meediatarbimise arendamise juures kindlasti abiks.

Maria läbis mõeldunud aastal Eesti Vaitluseltsi ja Deutsche Welle koolituse "Meedia ja mõtlemine" ning kinnistas käesoleval aastal oma oskusi ja teadmisi Pärnus toimunud koolituse "Kuidas õpetada argumenteerimismetodeid abili meediapädevustel". Ta jagab videotes oluliseid õpetaja koolitustest ning näpunäiteid õpitu praktilise rakendamise kohta õpilastega.

Lühivideod ilmuvad MIL Minds algatuse raames Eestis ja Leedus. See on osa balti riikide meedia- ja infokirjaoskuse teemalisest projektist, mida toetab Saksa välisministeeriumi koostöös Deutsche Welle Akademiaga.

Kasulikud materjalid õpetajale

- "Tehisarv** loob uusi võimalusi, kuidas ennetajatele õppijatele põhnevaid ja personaalsetuid õppevahendeid disainida. Samuti saavad suured keelemõelded põhiohult tõrjastada olla abiks õpetajatele bürokraatlikuma osaga. <https://meedia.ut.ee/tehisarv/> leheküljel leiate praktilisi AI kasutamise nippe ja tööriistu, millest õpetajatele võib rohkelt abi olla. Lehekülje autor: Inger Klesment (inger.klesment@ut.ee), meediapädevuse spetsialist, Digimentorite algatuse koordinaator
- "Mõisgümnia ja sororidid"** leheküljel on abiks, kui õpetaja soovib rääkida noortega Arvitehnik Tallinn lasteaedades sotsiaalmeedia, mis on vajalik tänapäevaste sotsiaalmeedia kasutamiseks. Tulevikupäevuste arendamiseks on häidvõimalik olla maailmas toimuvaga kursis ja meediakirjaoskust on tänapäeval lahendamiseks ka kunagi varem, kuna globaalsed väljakutsed rändavad noorte ekraanidele, tahame seda võtta. <https://meedia.ut.ee/moisgumnia-ja-sororidid/> leheküljel leiate ülevaate sellest, miks üldse mõisgümnia, soostereotüüpide ja vaenukkude sisse loovate influencerite teemaga tegelemise peaks, kohe kasutatavaid tunniõppevestlusmaterjalid ning lisalugemissoovitusi. Materjalide autorid: Maria Murumaa-Mengel (maria.murumaa@ut.ee), Tartu Ülikooli meediakirjanduse kaasprofessor ja Kaarel Lott (kaarel.lott@ut.ee), Tartu Ülikooli digimeedia uuringute nooremteadur.

RaRa meediapädevuse ja desinfo teemalised veebimängud

- "Tõde ja vale ümäl"** Mis asi on desinfo ja mis eesmärgiga seda levitatakse? Kes on "kasulik idool", aga "mittpädev"? Kas oleid teinud sellest varem kuulnud?
- "Ole teadlik internetis ja meedias"** Missugune info võib usaldada? Mida teha, kui saad kahtlase sõnumi? Kui teadlik meediatarbija sa oled? Veebiviktorin pakub lahendamiseks erinevaid olukordi, mis panevad proovile meedia- ja digioskust ning on mõeldud nii noortele kui ka täiskasvanutele. Turvalist meediatarbimise ja -käitumist!
- "Tehis vs aru"** Kui tähelepanelik oled tehisintellekti loodud päide tuvastamisele? Kas suudad vahet teha foto ja roboti genereeritud pildid?
- "Sõlmita tehisintellekt"** RaRa tehisintellekti tunnis on rikkad võimalikud saleda ja teemas. Täpsem tunni tutvustus ja registreerimine sotsiaalmeedia kanalite veebilehel.
- "Lubastades lubaduste"** Meediapädevuse tund kaskahalingud meediapädevusest

Viimased RaRa raadio taskuhäälingud meediapädevusest

- David Vastik: [Desinfo teemalised mängud sotsiaalmeedias](#)
- Anneli Kullauri: [Haridusotustajate roll meediapädevuse arendamisel](#)

Raamatusoovitus

- Seokord soovitate raamatut "Literacy and identity through streaming media - kids, teens, and representation on Netflix", mis räägib laste ja noorte suhetest Netflixiga ning sealsest algoritmide mõjust nende infotarbimisele

Meediapädevusest meedias

- [Kasulikud näited kuidas tõrjuda meediapädevusest inimiseoetuse ajenduse](#)
- [Puhkuboo Karmen Maikalu seitsme soovitusel, et lapseid kasvatada nutimaailmas turvaliselt](#)
- [Meeliloo, mida saavad õppijad õppimisele?](#)
- [Kas Eesti hariduspoliitika on ruumi maailmaharidusele?](#)

Eesti koolides edendatav maailmaharidus aitab noortel mõista globaalprobleeme ning arendada samas ka meediakirjaoskust, mis on vajalik tänapäevaste sotsiaalmeedia kasutamiseks. Tulevikupäevuste arendamiseks on häidvõimalik olla maailmas toimuvaga kursis ja meediakirjaoskust on tänapäeval lahendamiseks ka kunagi varem, kuna globaalsed väljakutsed rändavad noorte ekraanidele, tahame seda võtta. <https://meedia.ut.ee/professor-katrin-tidenberg-sotsiaalmeedia-kasutusel-on-salpeel-vaimset-tervist-levitavad-huvit/>

Austraalialas väärtuse plean keelatas alla 16 aastastele sotsiaalmeedia kasutamisele sotsioloog Katrin Tidenberg hinnangul samuti, mis lihtsustab keelust probleemi. Tidenberg rõhutab, et uuringute kohaselt pole sotsiaalmeedia vaimsele tervisele ülekalkulalt kahjulik ning selle võib olla ka märkimisväärselt positiivne mõjuks.

Tagasi Kooli e-tunnid

Balti Infohäärete Sekkekeskuse (BECID) liikmed viisid sel poolaastal läbi mitu meediapädevuse arendavat e-tundi.

- Gretel Juhansoo "Kuidas kujundavad algoritmid meie kogemusi sotsiaalmeedias?" (7.–9. klass)
- Maria Murumaa-Mengel ja Maarja Punak "Kuidas astuda vastu küberkavadele ja veebikavadele?" (10.–12. klass)
- Maia Klaassen "Mis on brauneri hind mu arvutisüsteemile?" (7.–9. klass)
- Diana Poudel "Milleid arvutimänge ma tahan mängida?" (1.–6. klass)

Novembris kasvab Eesti kajastus lääne meedias märkimisväärselt, keskendudes julgeolekupoliitilistele teemadele nagu Hiina kaubalaev, Donald Trump ja Kaja Kallas. Samal ajal suureneb ka Kremli Eesti-suunaline infomõjutustegevus, mille üheks põhjuseks oli Eesti riigijuhide aktiivsem välispoliitiline tegevus, mis nõudis Venemaa poolt vastureaktsiooni, ning teiseks mitmed sisepoliitilised sündmused, nagu valimised kismus ja energiapolitika. Ent hoolimata kasvust jää desinformatsioonivoog 25% võrra alla käesoleva aasta keskmaale.

Loe lähemalt Riigikantselei strateegilise kommunikatsiooni nõunike poolt kokkupanud kaarikirjast [SIIN](#).

Haridus- ja Teadusministeerium
Mungla 1B, 50088 Tartu
info@tm.ee

